

Informe

Sants-Montjuïc 2015

www.elpanoramic.org

Observatori
del Tercer Sector

FUNDACIÓ
PERE TARRÉS

FUNDACIÓ
FERRER I GUÀRDIA

Obra Social "la Caixa"

Amb el suport de:

Generalitat
de Catalunya

Autors/es: Blanca Cegarra, Montse Fernández i Pau Vidal.

Maig 2016

Índex

1. Presentació	4
2. El Panoràmic	6
3. Resum executiu.....	9
4. Les organitzacions de Sants-Montjuïc	11
5. Les persones.....	19
6. Els recursos econòmics.....	31
7. Espais i equipaments.....	38
8. Reptes de futur	43
9. Annexos	50

1. Presentació

Les associacions són el motor de Barcelona i del país. Ho són quantitativament però, també, qualitativament pel seu compromís pel benestar de la ciutadania en tots els àmbits, des del nivell més local fins al més global. Són, doncs, un actiu que cal fomentar i recolzar per tal que sigui el propi teixit associatiu qui pugui anar construint, dia a dia, el seu creixement.

Però es tracta d'un sector molt divers i difícil de copsar en dades. Per això, des de les pròpies associacions s'ha generat l'impuls necessari per aconseguir dades reals i exhaustives. El resultat d'aquest impuls és El Panoràmic, un projecte que vol donar resposta a la necessitat d'obtenir dades reals sobre el sector.

Aquesta nova edició permet analitzar com evoluciona el teixit associatiu de Barcelona i aprofundir en la realitat associativa dels 10 districtes, així com la consolidació de les tendències que obteníem el 2014. Amb aquestes dades podrem veure més clarament quins aspectes cal millorar i quins ja estan progressant adequadament i, per tant, corregir periòdicament les actuacions de suport al teixit associatiu que es realitzen des de diferents agents, a més d'oferir una recerca potent sobre el sector al món acadèmic, mitjans de comunicació i societat en general.

Torre Jussana continua publicant aquesta segona edició del Panoràmic dins els Dossiers Barcelona Associacions, una col·lecció pensada per publicar estudis, informes i reflexions sobre el sector associatiu a Barcelona. En aquesta ocasió en format electrònic, el qual també podreu consultar des de l'aplicatiu que s'ha creat per aprofundir en les dades recollides i treure'n la màxima utilitat.

Esperem que aquest esforç es concreti en més coneixement i ajudi a la millora de les vostres organitzacions, territoris i àmbits d'actuació. Bona feina!

Gala Pin

Regidora de Participació i Districtes de l'Ajuntament de Barcelona

Alfons Tiñena

President del Consell d'Associacions de Barcelona

2. El Panoràmic

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més forts

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat

El Panoràmic treballa des del valor de sector tot innovant el procés de recerca. Els elements metodològics d'innovació són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

3. Resum executiu

- Sants-Montjuïc és un dels districtes que agrupa un major nombre d'organitzacions no lucratives i compta amb un ric teixit associatiu. Trobem 1 associació per cada 325 habitants. S'estima que hi ha un total de 560 associacions.
- Les entitats concentren la major part de la seva activitat a Barcelona ciutat, el 32% de les organitzacions del districte fan entre el 76% i 99% de la seva activitat a Barcelona ciutat i el 35% concentra el 100% de l'activitat a la ciutat.
- En relació a l'àmbit d'actuació principal de les entitats, predomina la Cultura -29%- seguida de l'Acció Social -25%-. Hi ha una major part d'entitats petites, el 34% de les associacions tenen entre 3 i 30 associats/des.
- A l'assemblea i la junta directiva els percentatges d'homes i dones estan representats de manera bastant equitativa però si ens fixem en la persona que ocupa el càrrec de presidència de la junta s'observa que hi predominen els homes –en el 71% dels casos-.
- La meitat de les organitzacions afirma tenir ingressos de 15.000 o menys euros anuals -50%-. A Sants-Montjuïc, la principal font de finançament de les entitats de base són els ingressos propis, ja que aquests representen el 68% dels recursos totals.
- El 27% de les entitats de Sants-Montjuïc tenen la seu actual en un local en lloguer. Però la cessió d'un espai públic és la situació més desitjada per les organitzacions per a tenir la seu, ja sigui en un equipament públic, en un local de l'administració o per a la gestió d'un equipament.
- Els tres reptes prioritaris de les organitzacions de Sants-Montjuïc són: l'ampliació i implicació de la base social, consolidar el finançament i el reconeixement social i de les administracions públiques.

4. Les organitzacions de Sants-Montjuïc

En termes territorials, el districte de Sants-Montjuïc és el més extens de la ciutat. Tot i que hi ha zones no habitades, com poden ser el polígon de la Zona Franca o la muntanya de Montjuïc, l'heterogeneïtat del territori es tradueix en una gran diversitat social. El districte està format per vuit barris: el Poble-sec, Hostafrancs, la Bordeta, la Font de la Guatlla, la Marina de Port, la Marina del Prat Vermell, Sants i Sants-Badal.

Sants-Montjuïc és un dels districtes que agrupa un major nombre d'organitzacions no lucratives i compta amb un ric teixit associatiu. S'estima que hi ha un total de 560 associacions, 1 per cada 325 habitants. Així, el 12% de les associacions de la ciutat tenen la seu a Sants-Montjuïc, sent el districte que agrupa l'11% dels habitants de Barcelona ciutat.

Esquema 1 Associacionisme a Sants-Montjuïc

560 associacions

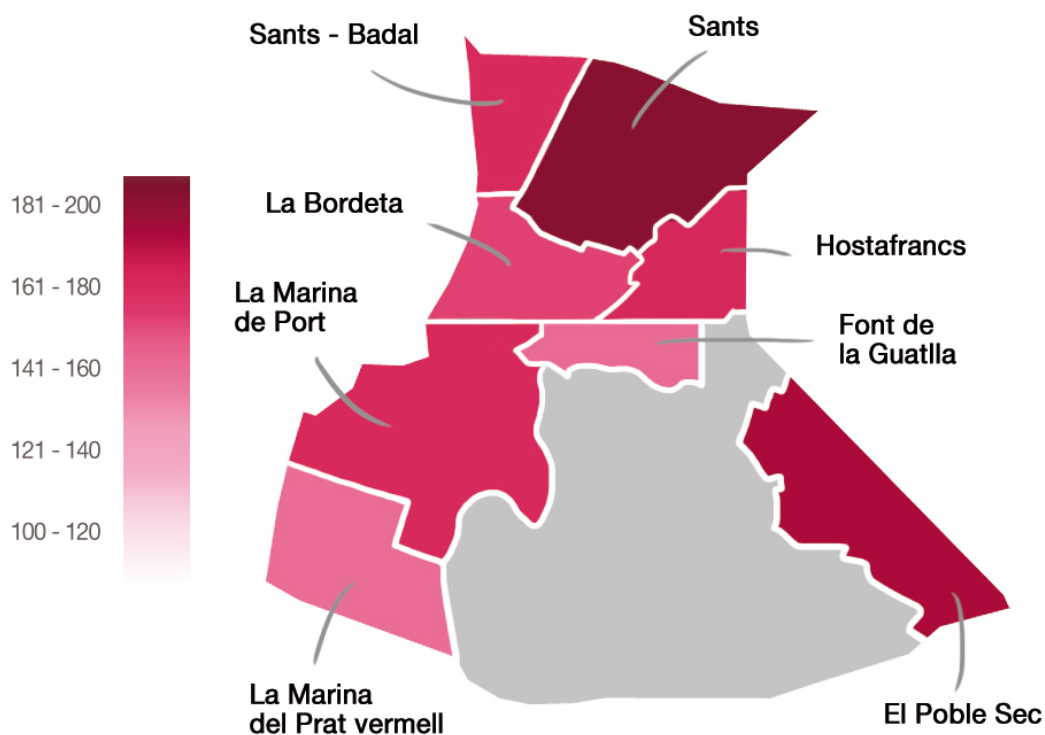
**1
associació
per cada
325
habitants**

 11% habitants de la ciutat

 12% associacions de la ciutat

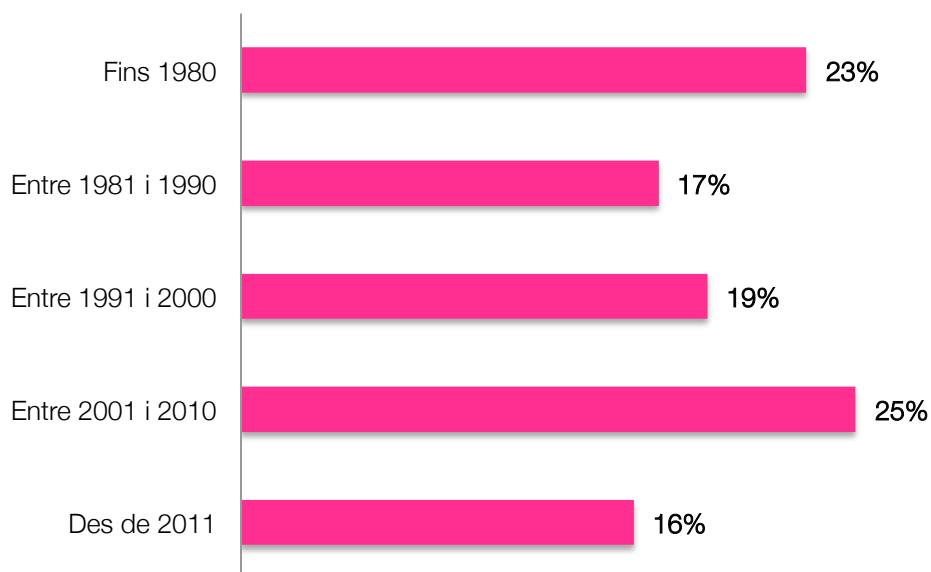
A més, hi ha associacions amb seu a altres districtes que també fan activitat als barris de Sants-Montjuïc. Dels vuit barris que formen el districte, n'hi ha 2 on es concentra més activitat: Sants i el Poble-sec són els meus actius.

Mapa 1 Associacions de la ciutat que han desenvolupat activitats als barris de Sants-Montjuïc

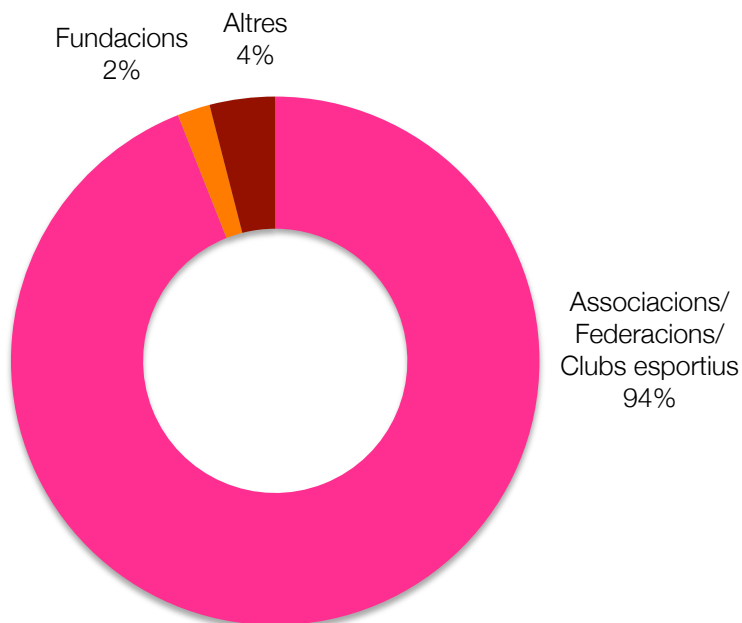
Sants-Montjuïc és un districte històric i això es fa palès en el teixit associatiu, ja que el 23% de les seves entitats van ser creades abans dels anys 80. No obstant això, cal destacar que existeix un important nombre de “noves entitats”, sorgides a partir de l’any 2001 -41%-.

Gràfic 1 Any de constitució de les entitats de Sants-Montjuïc

El 94% de les entitats participants tenen forma jurídica d'associació, federació o club esportiu. Les fundacions representen el 2% de la mostra i altres formes jurídiques el 4%. Cal tenir en compte que les associacions són principal objecte d'estudi principal d'aquesta recerca i, per tant, estan més representades.

Gràfic 2 Forma jurídica de les organitzacions de Sants-Montjuïc analitzades

En el cas de Sants-Montjuïc el 90% de les entitats de base, és a dir agrupen persones, i el 10% son entitats de segon nivell o superior, és a dir, federacions i confederacions que agrupen altres entitats de nivell inferior. Aquesta realitat és molt similar a la del conjunt de Barcelona ciutat.

Gràfic 3 Nivell de l'organització

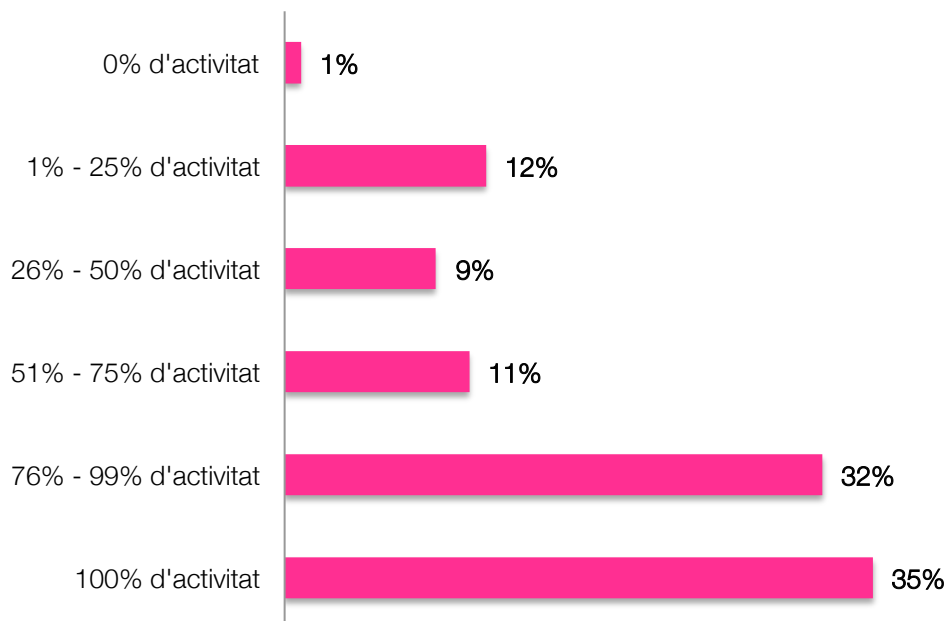

Taula 1 Nivell de l'organització de les entitats a Sants-Montjuïc i Barcelona ciutat

	Sants-Montjuïc	Barcelona ciutat
Organitzacions de base	90%	91%
Organitzacions de segon nivell o superior	10%	9%

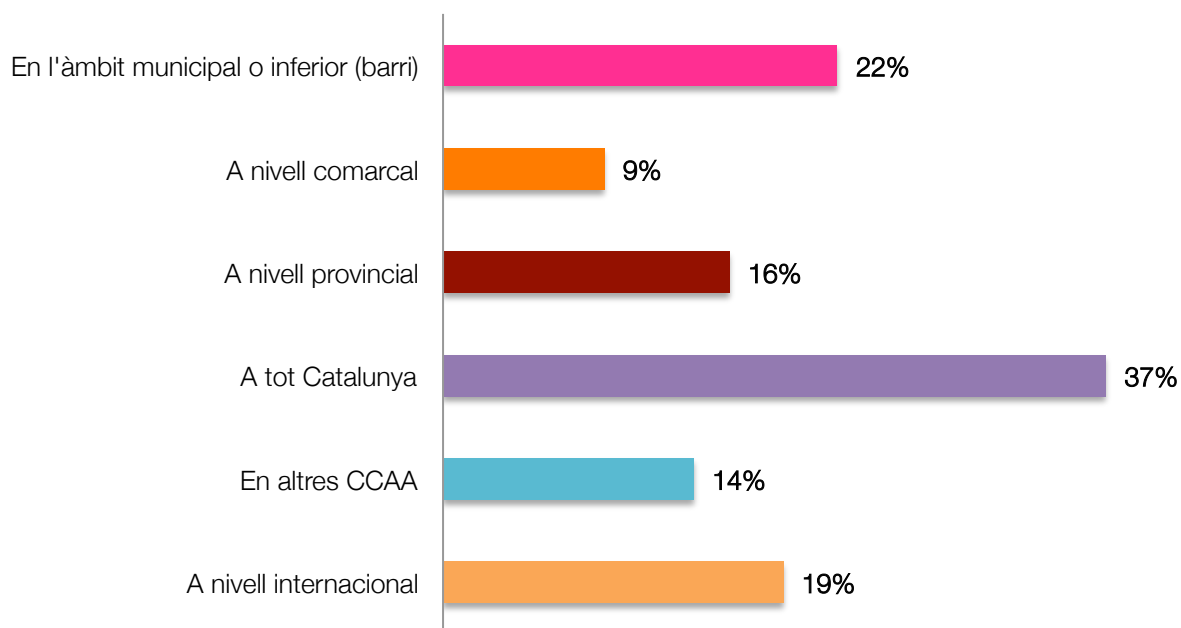
Les entitats concentren la major part de la seva activitat a Barcelona ciutat, el 32% de les organitzacions del districte fan entre el 76% i 99% de la seva activitat a Barcelona ciutat i el 35% concentra el 100% de l'activitat a la ciutat. Es tracta doncs, de forma general, d'entitats d'àmbit territorial municipal o inferior al municipal, com el districte o el barri.

Gràfic 4 Percentatge d'activitat a la ciutat de Barcelona

Entre les entitats que realitzen una part de l'activitat fora de Barcelona, s'observa que el 22% la duen a terme en d'altres municipis, el 37% actua a nivell català i el 19% realitzen actuacions a escala internacional.

Gràfic 5 Àmbit territorial d'actuació de les entitats (pregunta multi-resposta). Només per a entitats <100% d'activitat a Barcelona.

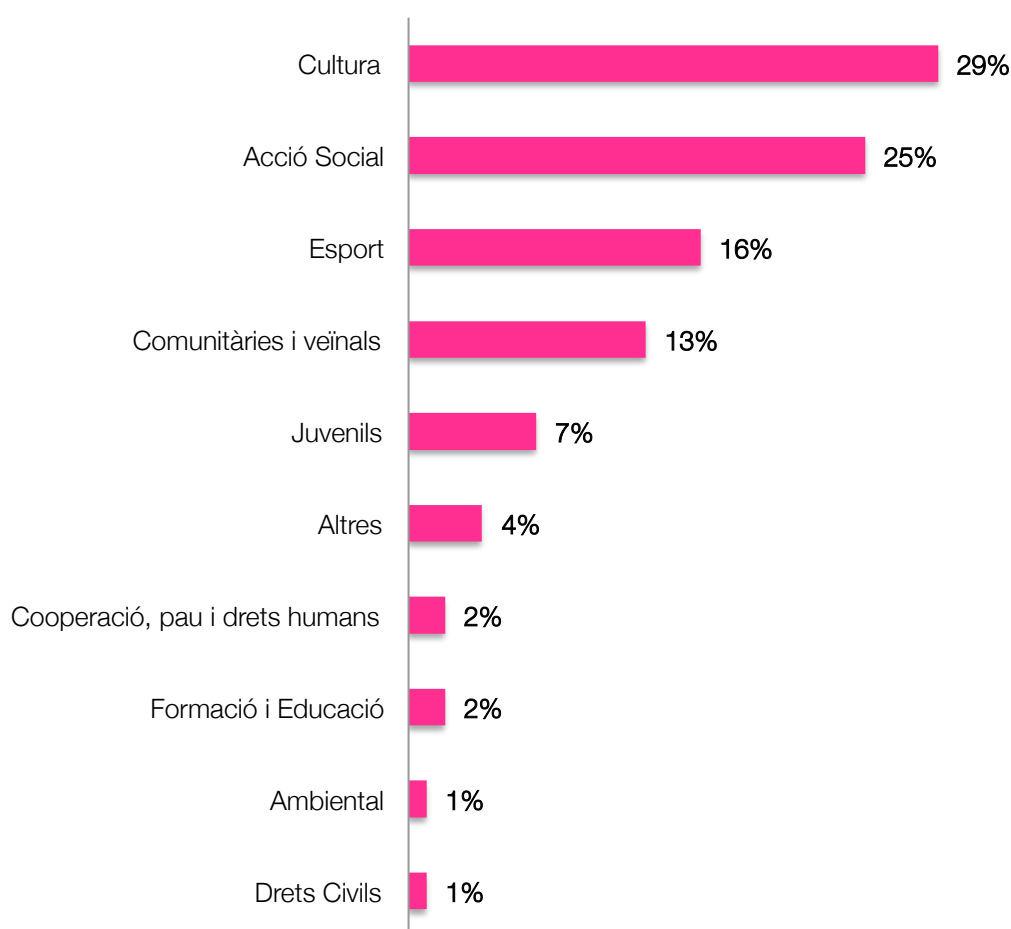

En relació a l'àmbit d'actuació principal de les entitats, predomina la cultura - 29%- seguida de l'acció social -25%-. A diferència de la majoria de districtes, Sants-Montjuïc es diferencia de la resta de la ciutat al tenir les entitats culturals com a majoritàries per sobre de les socials. A Barcelona ciutat, el 26% de les associacions són de l'àmbit d'acció social i el 22% del Cultural. També destaca en aquest districte el percentatge d'entitats esportives, un 16% (sent el tercer àmbit majoritari), ja que pel conjunt de la ciutat es redueix al 7%.

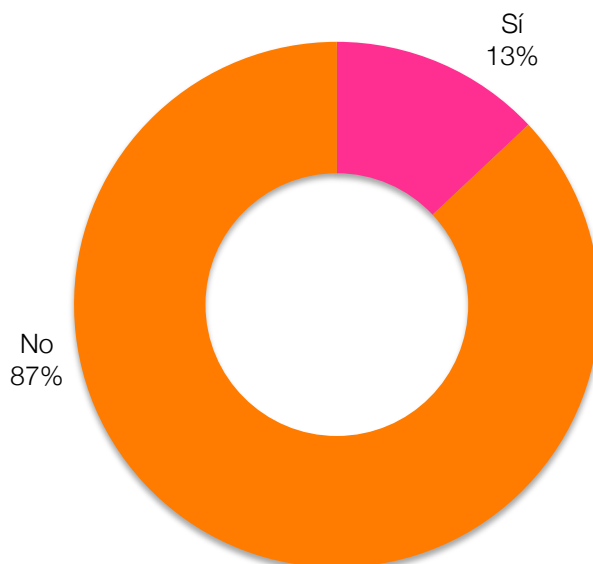
S'ha de matisar que per a la construcció d'aquest mapa d'àmbits s'ha hagut de destriar el que es considera l'àmbit prioritari en cada cas, tot i que aquest no necessàriament és l'únic. A tall d'exemple, una AMPA s'ha ubicat en l'àmbit de formació i educació encara que aquesta desenvolupi activitats esportives a l'escola. Aquest exercici d'identificació posa de manifest la riquesa i transversalitat del món no lucratiu.

Gràfic 6 Àmbit d'actuació prioritari de les entitats de base

El 13% de les entitats participants afirma estar inspirada en valors religiosos. Entre aquestes, el catolicisme o l'església catòlica és la religió predominant tot i que també n'hi ha algunes de l'església evangèlica o protestantisme i de l'Islam.

Gràfic 7 Entitats inspirades en valors religiosos

“Bàsicament (valors) humans, però des del nostre compromís creient”

Extret de les preguntes obertes

“És difícil de contestar. Els principis de funcionament són científics, i no religiosos. Però hi ha un paral·lelisme religiós, i també es pot considerar una inspiració religiosa universal.”

Extret de les preguntes obertes

---

5. Les persones

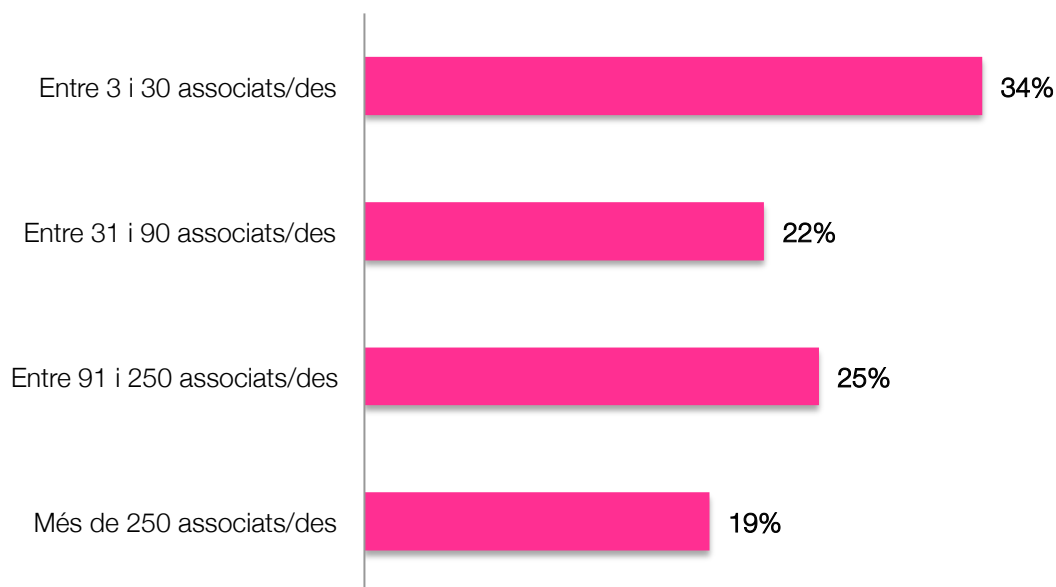
5.1. Persones sòcies

Les entitats compten amb persones associades, voluntàries, col·laboradores, destinàries de les activitats, etc. En conjunt, tots aquests grups es poden definir com a ciutadania activa que s'implica, a través d'associacions o de grups informals, per aconseguir uns objectius comuns.

Les persones associades són l'element indispensable de la vida associativa. El Panoràmic aporta informació sobre aquest col·lectiu. Una de les primeres dades que s'analitzen és la grandària de les associacions en funció de les persones associades que en formen part.

S'han establert 4 grups per analitzar el nombre de persones sòcies de les entitats: d'entre 3 i 30 persones associades, d'entre 31 i 90, d'entre 91 i 250 i de més de 250 (aquests grups s'han establert fent un arrodoniment a partir dels quartils). Tot i que la distribució per trams és bastant homogènia, destaca lleugerament el grup d'entre 3 i 30 associats/des -34%- i el menor percentatge es troba en el tram més alt, de més de 250 persones sòcies -19%-. Per tant, hi ha una major part d'entitats petites en el districte.

Gràfic 8 Associacions segons el nombre de persones associades (per trams)

Per tal de poder analitzar com s'impliquen les persones sòcies en el dia a dia de l'organització, s'han establert tres nivells de participació. El nivell A fa referència al grau més alt d'implicació i el C al més baix.

Nivell A

Assistència a les assemblees, participació continuada en les activitats, col·laboració en l'organització d'aquestes, assumpció de responsabilitats en l'associació i, si és el cas, pagament de quota d'associat/da.

Nivell B

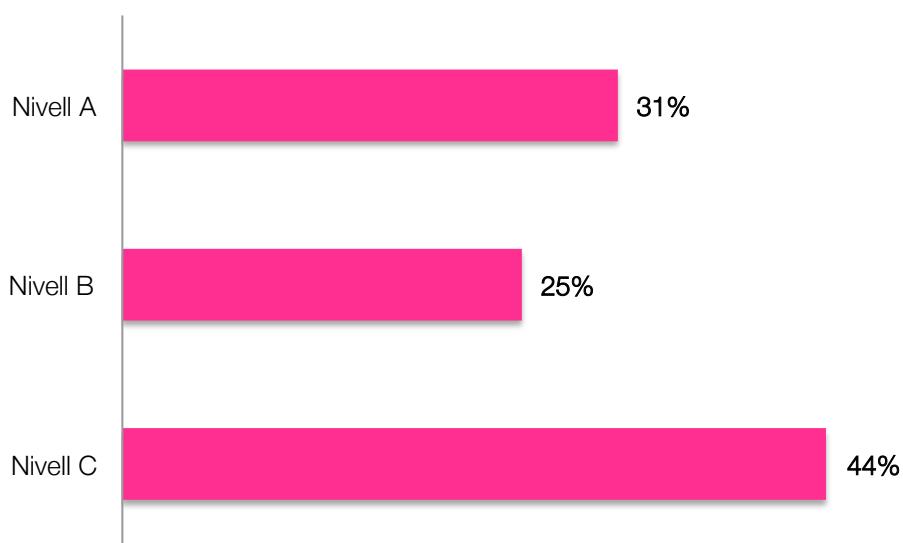
Assistència a les assemblees, participació puntual en les activitats organitzades per l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

Nivell C

Participació puntual en les activitats de l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

A partir dels resultats obtinguts, es pot observar que el nivell d'implicació C és el majoritari -44% del total de persones associades- i en segon lloc es troba el nivell A d'implicació (el més alt). De manera contrària, pel conjunt de Barcelona ciutat, el nombre de persones associades amb un nivell o grau d'implicació A és el predominant -48%- amb diferència als altres nivells -19% nivell B i 33% nivell C-.

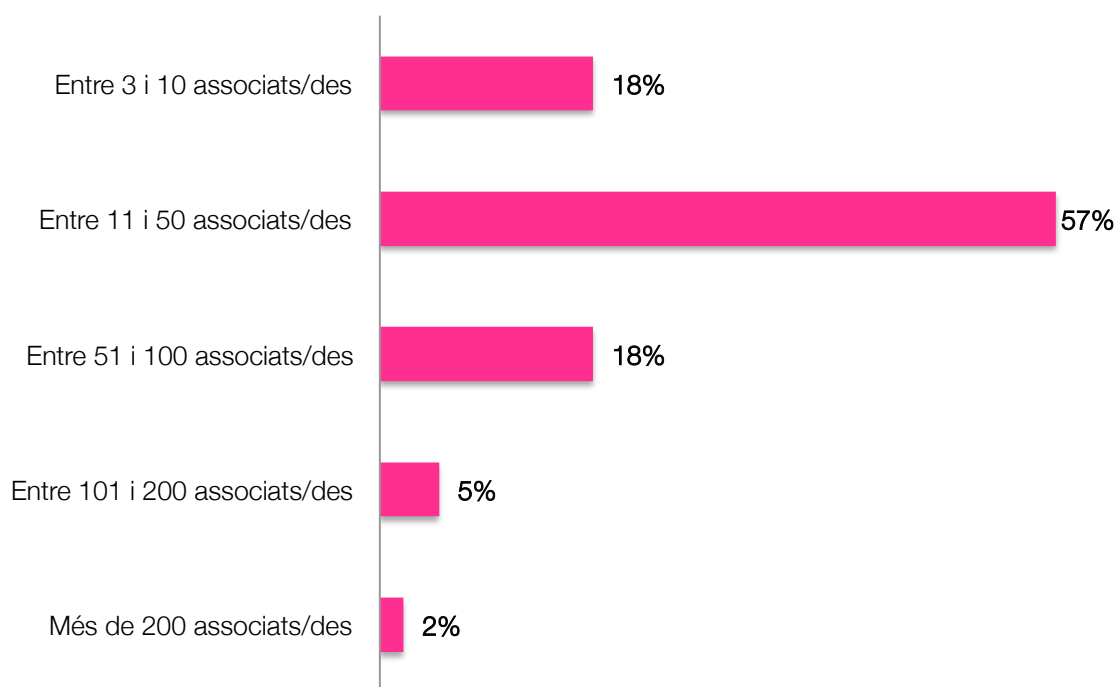
Gràfic 9 Persones associades segons nivells d'implicació

5.2. L'assemblea i la junta directiva

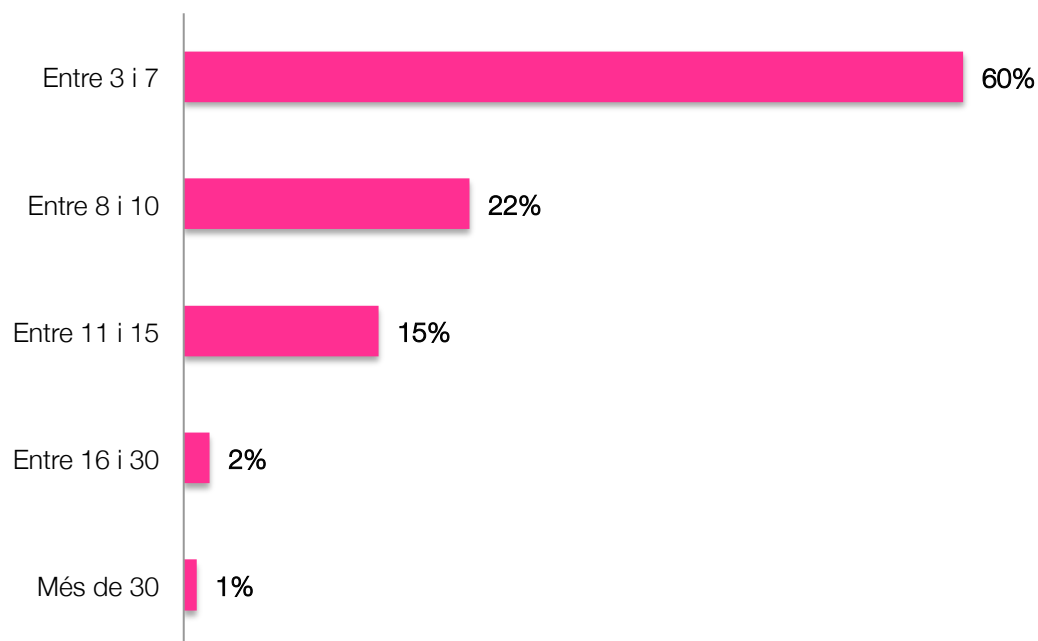
Les associacions compten amb dos òrgans importants: l'assemblea (el màxim òrgan sobirà d'una associació) i la junta directiva (principal òrgan de govern de les associacions). Pel que fa la participació de les persones associades a l'assemblea, majoritàriament hi participen entre 11 i 50 associats/des (independentment del nombre de socis/es de l'entitat). De mitjana, a l'assemblea, hi participen unes 40 persones; tenint en compte el volum de persones associades a les entitats de Sants-Montjuïc, podem afirmar que la participació assembleària és força important, ja que a la resta de districtes la diferència és molt més acusada.

Gràfic 10 Total persones participants a la darrera assemblea de 2014

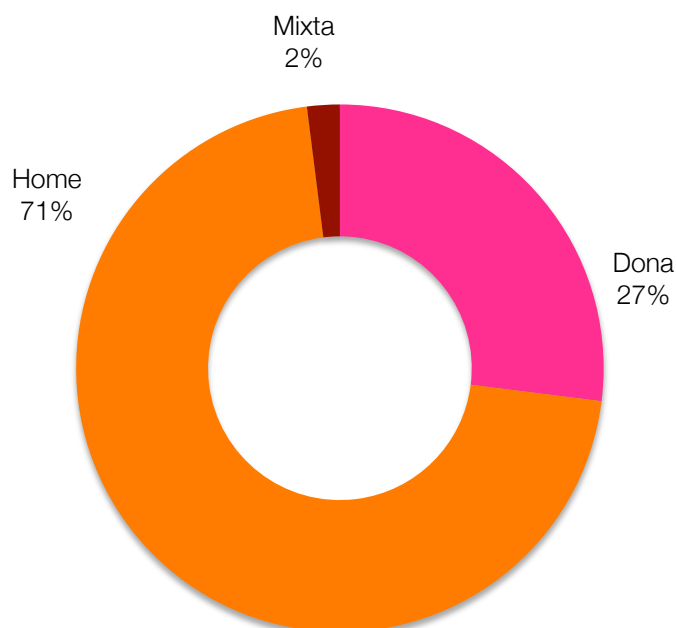
D'altra banda, la majoria d'entitats tenen juntes formades per entre 3 i 7 persones -60%-, propi d'entitats petites.

Gràfic 11 Nombre de persones que formen la junta directiva (per trams)

En relació a la participació de dones i homes en les juntes, de mitjana 4 són homes i 3 són dones. Pel que fa a la persona que ocupa el càrrec de presidència hi predominen també els homes –en el 71% dels casos–.

Gràfic 12 Persona que ocupa el càrrec de presidència per sexe

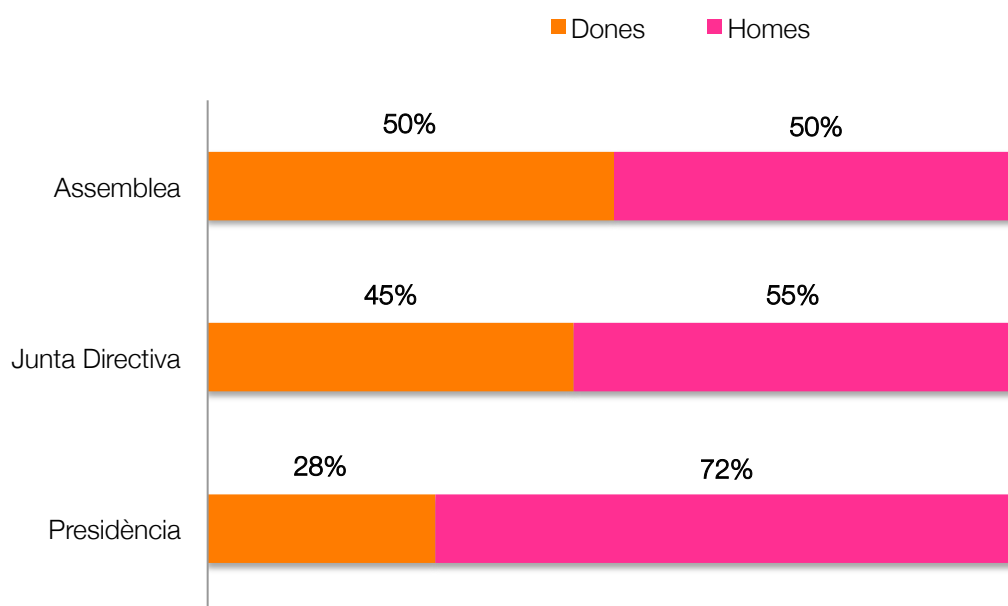
La comparació de les dades de districte amb el conjunt d'associacions de la ciutat, mostra que la presència dels homes en càrrecs de presidència és major a Sants-Montjuïc que al global d'entitats de Barcelona. Sembla que aquesta variable es troba condicionada pels àmbits d'activitat.

Taula 2 Càrrec de presidència per sexe a Sants-Montjuïc i a Barcelona ciutat

	Sants-Montjuïc	Barcelona ciutat
Dona	27%	36%
Home	71%	62%
Mixta	2%	2%

Seguint amb l'anàlisi per sexe, es pot observar que pel que fa a l'assemblea i la junta els percentatges d'homes i dones estan representats de manera equitativa. En el cas de la presidència la representació femenina disminueix notablement (per a la categoria de presidència d'aquest gràfic s'ha repartit equitativament el 2% mixta entre els dos sexes: 1% al grup de dones i 1% al d'homes).

Gràfic 13 Persones assistents a la darrera Assemblea, membres de la Junta Directiva i presidència per sexe

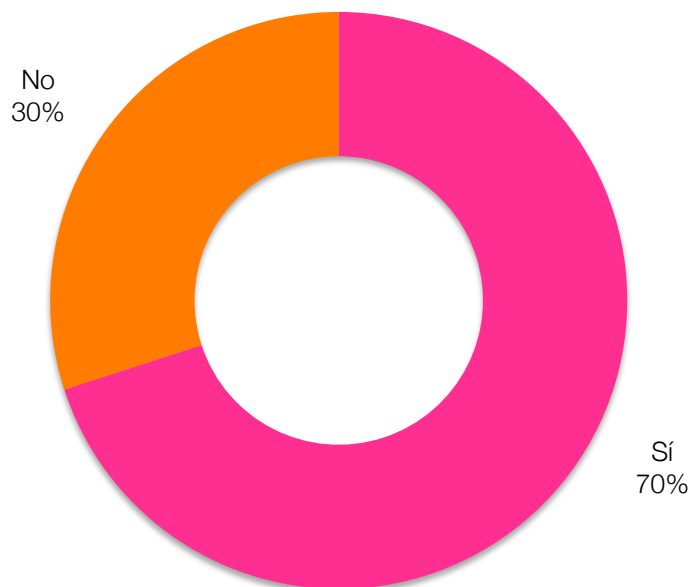

5.3. Persones voluntàries

A banda de les persones associades, 7 de cada 10 entitats del districte afirma comptar amb persones voluntàries en els seus equips. Es tracta d'una xifra semblant a la del conjunt de la ciutat. En els darrers anys el concepte de voluntariat ha anat ampliant-se fet que es posa de manifest en les respostes de les entitats i que ja recull el nou marc normatiu.

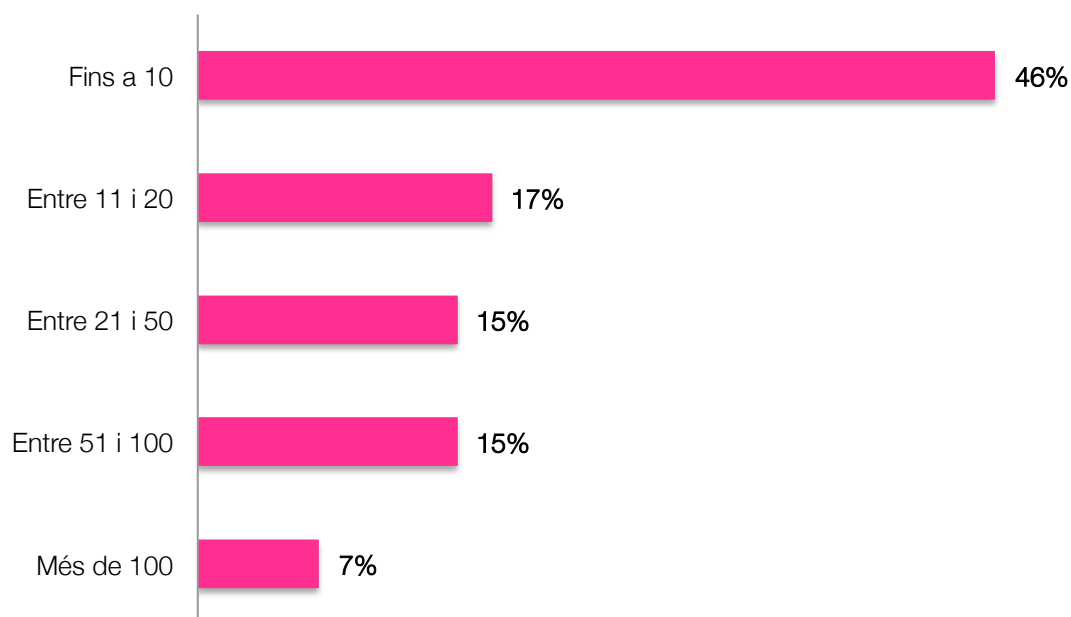
La nova normativa de 2015, que concep **el voluntariat** des d'una visió àmplia de participació, el defineix com: *Conjunt d'accions i activitats d'interès general motivades per l'altruisme i la voluntat de transformació social que aconsegueixen persones físiques, denominades voluntaris, que participen en projectes en el marc d'una activitat associativa o bé en programes específics de voluntariat d'una entitat sense ànim de lucre* (Llei 25/2015 del Voluntariat i de Foment de l'Associacionisme aprovada pel Parlament de Catalunya el 30 de juliol del 2015).

Gràfic 14 Entitats que compten amb persones voluntàries (no socis/es)

Entre aquestes entitats, el 46% compta amb entre 1 i 10 menys persones voluntàries. El 20% amb entre 11 i 20 persones i el 15% amb entre 21 i 50 persones. Els equips voluntaris amb entre 51 i 100 apleguen el 15% de les entitats del districte i aquells que superen les 100 persones el 7%.

Gràfic 15 Entitats segons el nombre de persones voluntàries no associades

5.4. Persones remunerades

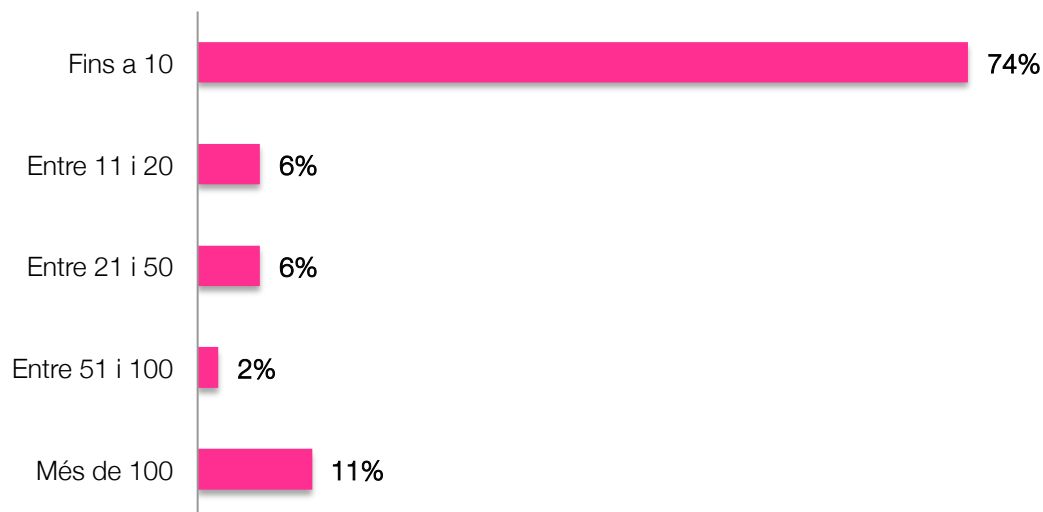
El 37% de les entitats de Sants-Montjuïc compta amb persones remunerades en els seus equips, és a dir, amb persones que reben una remuneració econòmica a canvi dels seus serveis. Aquest percentatge posa de manifest l'existència d'estructures en les entitats del districte encara que és 7 punts inferiors a la del conjunt de l'associacionisme de la ciutat. Pràcticament totes les relacions que s'estableixen amb les persones remunerades són via contractació -97%- i una part reduïda són col·laboradors autònoms -3%-.

Gràfic 16 Entitats que compten amb persones remunerades

Entre les entitats que tenen equips remunerats, el 74% té entre 1 i 10 treballadors/es-. Mentre que el 12% compta amb plantilles d'entre 11 i 50 persones. Les entitats amb entre 51 i 100 persones remunerades representen el 2% del total i l'11% les que superen les 100 persones.

Gràfic 17 Entitats segons el nombre de persones remunerades

“Hi ha serveis com el de dissenyador, informàtic, comptable, etc., que estan externalitzats”

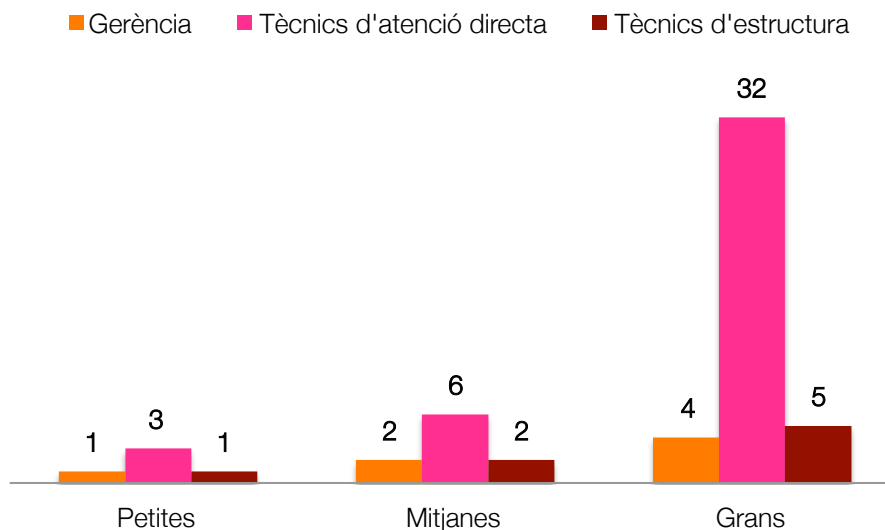
Extret de les preguntes obertes

Per tal d'aprofundir en els equips remunerats, el Panoràmic recull indicadors sobre les 3 categories laborals més habituals en el món no lucratiu. Es tracta de l'atenció directa –lligada a les activitats–, la dedicació a estructura –com són els tasques administratives, de comunicació, etc.– i la gerència o direcció.

Atès que hi ha diferències segons el nombre de persones remunerades, s'ha estructurat la informació en tres grups en funció de la grandària de les organitzacions. En les entitats petites, que per terme general estarien formades per 5 persones, 3 es dediquen a l'atenció directa, 1 a l'estructura i 1 a direcció.

En el cas de les entitats mitjanes, formades per 10 persones, 6 s'adrecen a l'atenció directa, 2 a estructura i 2 a direcció. Per últim, en el cas de les entitats de grandària superior, la categoria d'atenció directa és la que augmenta exponencialment, mentre que l'estructura i la direcció augmenten en menor mesura.

Gràfic 18 Nombre de persones remunerades segons el tipus d'activitat que realitzen

5.5. Persones destinatàries

El 56% de les entitats afirmen comptar amb persones destinatàries, és a dir, aquelles a les que va dirigida l'activitat de l'entitat però que no són sòcies de l'entitat. Es tracta d'un concepte que pot portar a diverses interpretacions i que caldrà analitzar en futures edicions del Panoràmic per tal de garantir un resultat consistent. A tall d'exemple, en una activitat realitzada en l'espai públic es pot considerar com a persona destinatària a totes aquelles vianants que durant una estona presencien l'activitat. O pel contrari, fer referència als beneficiaris directes de les activitats.

“Les persones que entenem que es beneficien de la nostra activitat són tots els i les joves de Catalunya, ja que lluitem pels seus drets com entitat juvenil política”

Extret de les preguntes obertes

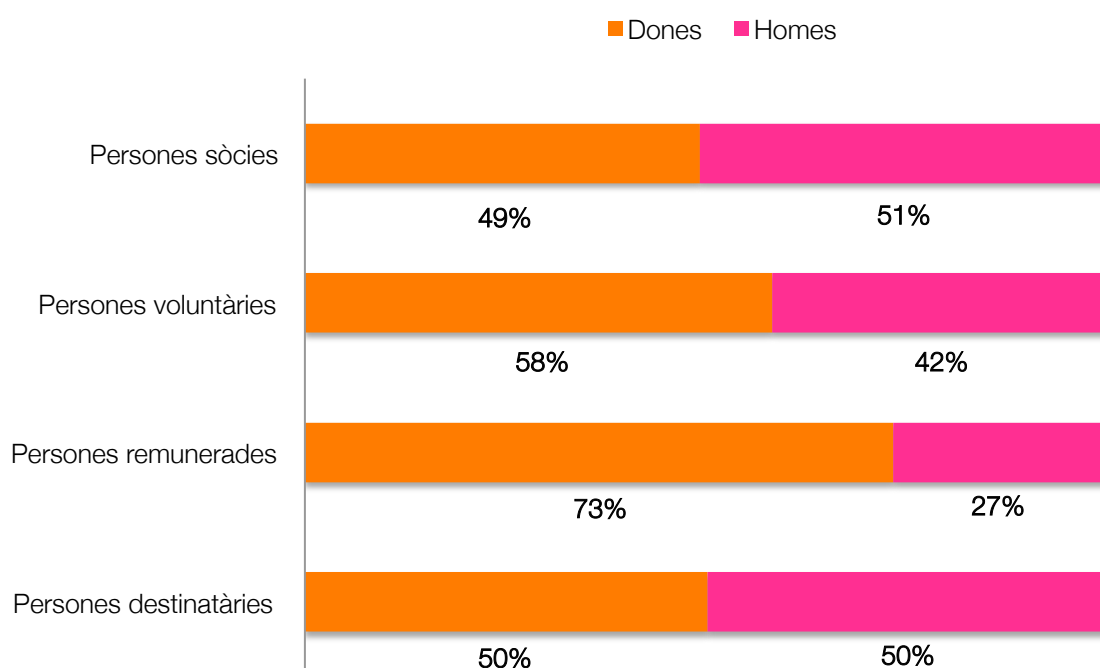
“Les persones destinatàries dels actes que fem, és la població en general, sense cap discriminació”

Extret de les preguntes obertes

5.6. Participació de dones i homes

El món lucratiu és, en general, un sector feminitzat pel que fa a les persones remunerades, de fet, en el cas de Sants-Montjuïc el 73% són dones. També hi ha una major presència de dones voluntàries, 58% enfront al 42% d'homes. En el cas de les persones sòcies i destinatàries la tendència s'equipara, i el homes obtenen més representació, 51% i 50% respectivament¹.

Gràfic 19 Persones implicades en les entitats de Ciutat Vella per sexe

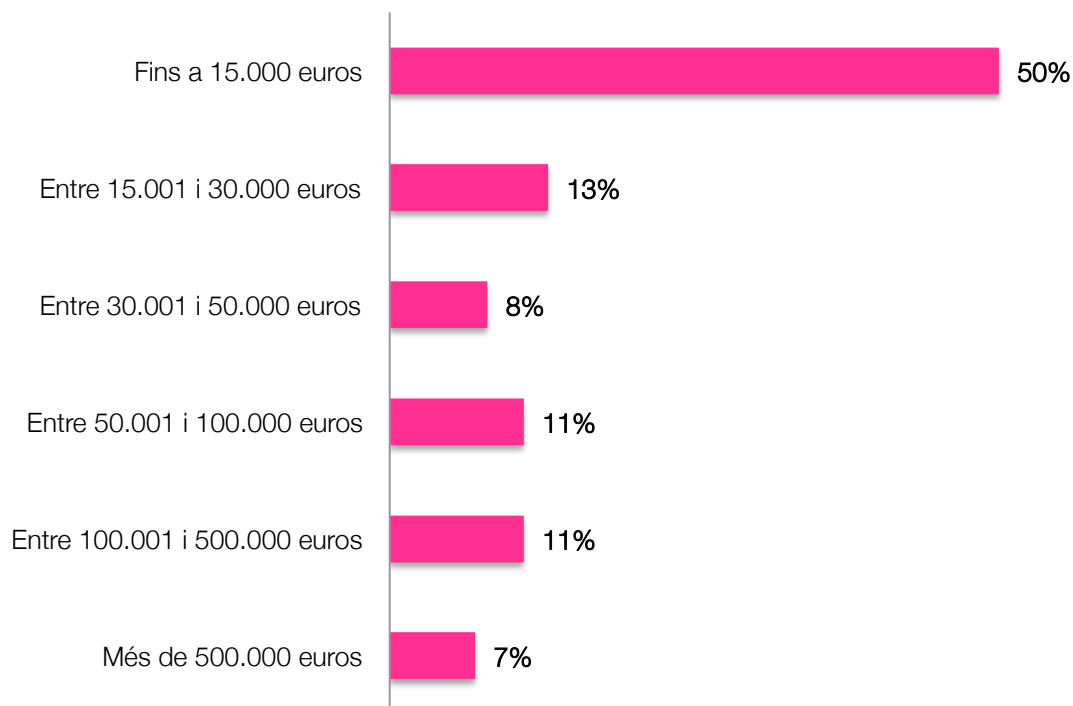

¹ Per a l'anàlisi de dades per sexe s'han eliminat alguns casos *outliers* que s'han determinat a partir de l'interval interquartílic, és a dir, que s'allunyaven molt de la realitat habitual de les entitats. Per exemple, algunes fundacions per a les persones remunerades, ja que tenen més capacitat econòmica per a la contractació.

6. Els recursos econòmics

En termes generals, les entitats tenen un volum econòmic reduït i acostumen a fer molt amb poc, especialment les organitzacions més petites. En el districte de Sants-Montjuïc 1 de cada 2 entitats va tenir ingressos en 2014 que no van superar els 15 mil euros.

Gràfic 20 Ingressos reals de les entitats de Sants-Montjuïc per trams (exercici 2014)

Per analitzar el resultat de l'exercici en 2014, les entitats s'han organitzat en tres grups segons el seu volum econòmic (corresponents als quartils) i s'han anomenat petites, mitjanes i grans. La diferència entre ingressos i despeses per la mida de les organitzacions mostra que les entitats grans tenen una despesa superior als seus ingressos, mentre que les entitats de menor grandària tenen una despesa menor als ingressos.

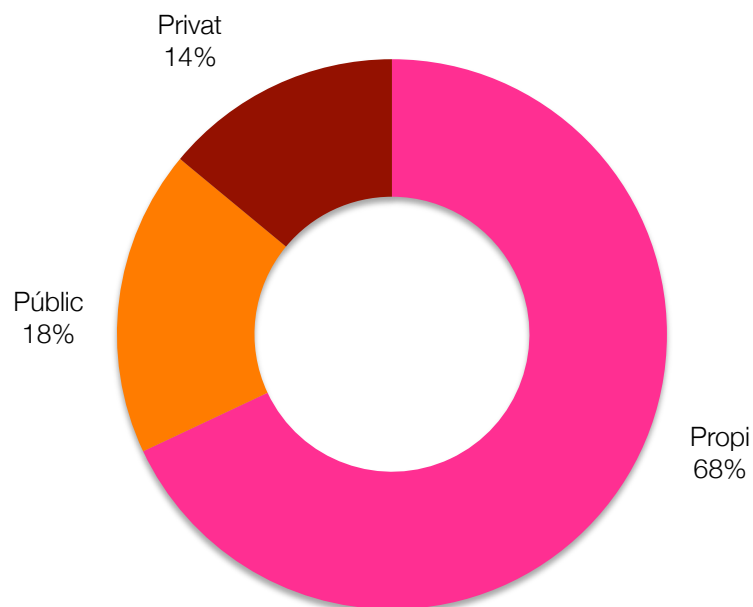

Taula 3 Ingressos i despeses reals segons grandària de les organitzacions (exercici 2014)

	Ingressos reals	Despeses reals	Saldo
Entitats Petites	3.000,00€	2.862,50€	+137,50€
Entitats Mitjanes	14.500,00€	14.314,00€	+186,00€
Entitats Grans	58.500,00€	67.280,75€	-8.780,75€

En el cas de Sants-Montjuïc, la principal font de finançament de les entitats de base són els ingressos propis, ja que aquests representen el 68% dels recursos totals. En segon lloc, reben ingressos de l'administració pública -18%- i per últim, recursos privats -14%-. En comparació amb el conjunt de Barcelona, les entitats d'aquest districte generen més recursos propis i per tant tenen menys dependència de l'administració, ja que les associacions de base de la ciutat tenen un 55% d'ingressos propis, 31% públics i 14% de fonts privades.

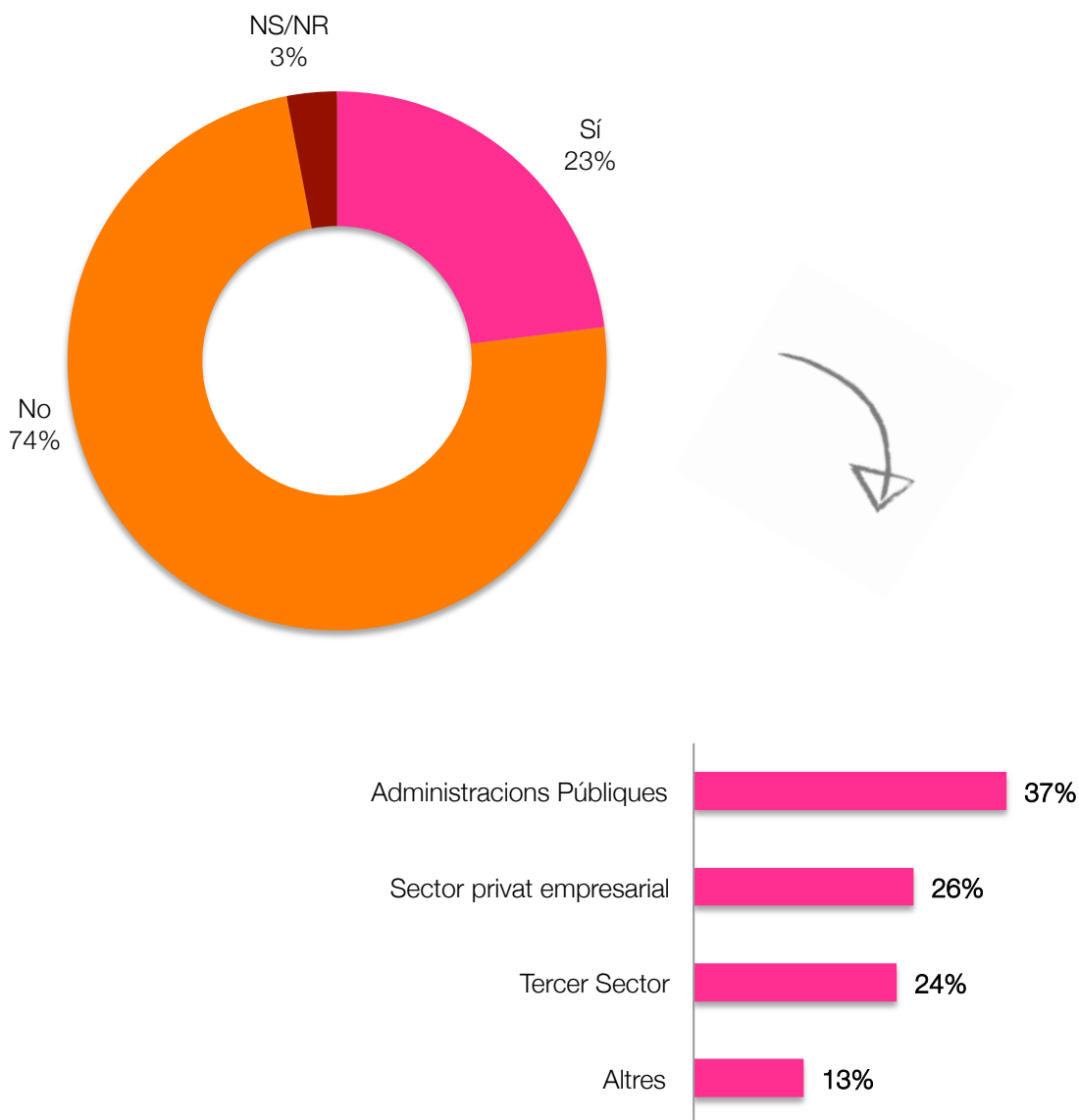
Gràfic 21 Ingressos de l'any 2014 per fonts de procedència de les entitats de base de Sants-Montjuïc

Per altra banda, a Sants-Montjuïc, el 23% de les organitzacions reben aportacions en espècies, béns i serveis no monetaris, de les quals el 37% provenen de les Administracions Públiques. El segueix el sector empresarial amb un 26% d'entitats, i el mateix sector no lucratiu amb el 24%. L'opció 'Altres'

amb un 13% aplega principalment aportacions que provenen de persones físiques.

Gràfic 22 Entitats que reben aportacions 'en espècies' i procedència d'aquestes

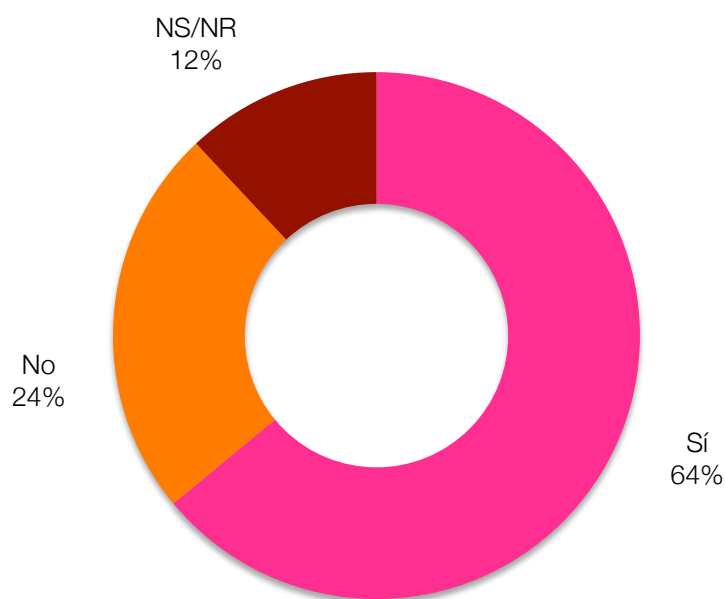
“L’administració i en especial el finançament privat han baixat molt. Els costos fixos (lloguer local, energia, comunicacions) han pujat molt”

Extret de les preguntes obertes

6.1. Fiscalitat

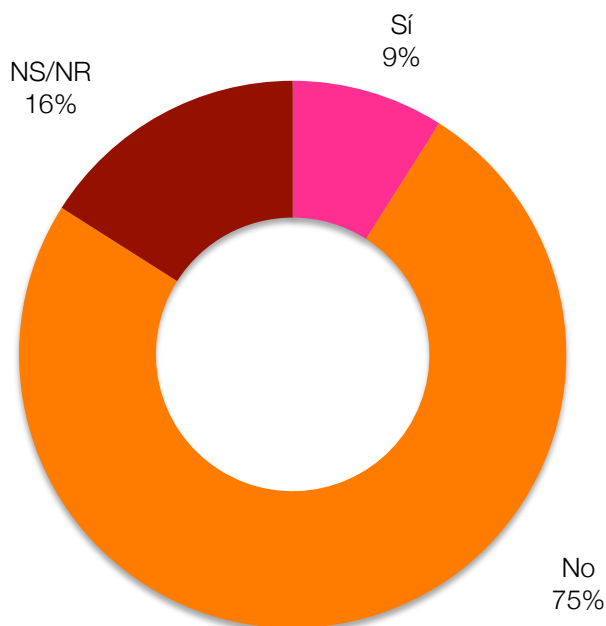
Des de l'any 2013 les organitzacions es troben automàticament exemptes del pagament de l'IVA, sempre que aconsegueixin uns requisits bàsics (com per exemple no tenir afany de lucre i garantir la gratuïtat dels càrrecs de la junta directiva). El 64% de les entitats de Sants-Montjuïc afirma haver-se acollit a l'exempció del pagament de l'IVA, mentre que el 24% no hi compta. El 12% de persones que han respost el qüestionari en nom de la seva entitat desconeix aquesta qüestió.

Gràfic 23 Organitzacions amb exempció d'IVA

Donats els possibles efectes desfavorables que pot provocar l'exempció de l'IVA, s'ha preguntat a les organitzacions si la seva situació actual (sigui d'exempció o no) és la desitjada o, pel contrari, es vol canviar en el futur. Els resultats mostren que la majoria d'entitats prefereix mantenir la seva situació respecte a aquest impost -75%-.

Gràfic 24 La vostra entitat s'està plantejant canviar la seva situació respecte l'exempció de l'IVA?

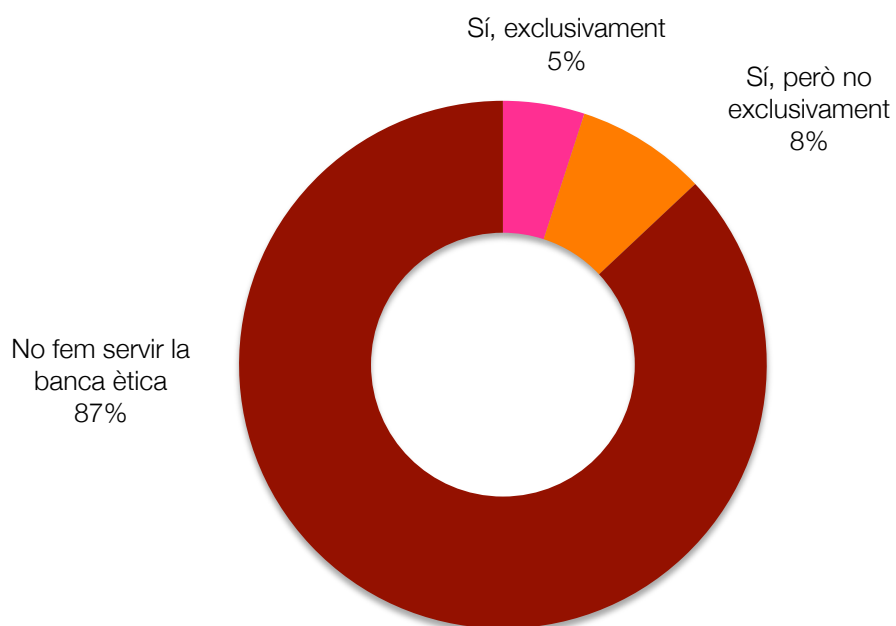
6.2. Banca ètica

La banca ètica està formada per un conjunt d'entitats financeres que prioritzen principis com la solidaritat, la cooperació i la sostenibilitat per sobre de la rendibilitat. En els darrers anys s'ha estès el seu ús en el conjunt de la societat. Pel que fa a les organitzacions de Sants-Montjuïc, el 13% la fan servir en la gestió dels recursos de l'organització, el 5% en exclusivitat i el 8% combinant-la amb d'altres tipus d'entitats bancàries. En comparació amb el conjunt d'associacions de Barcelona, la xifra de Sants-Montjuïc és més baixa, ja que el 19% d'associacions de la ciutat fan ús de la banca ètica per gestionar els seus recursos econòmics.

“Estem en procés de canvi cap a la banca ètica”

Extret de les preguntes obertes

Gràfic 25 Ús de la banca ètica per a la gestió dels recursos econòmics de l'associació

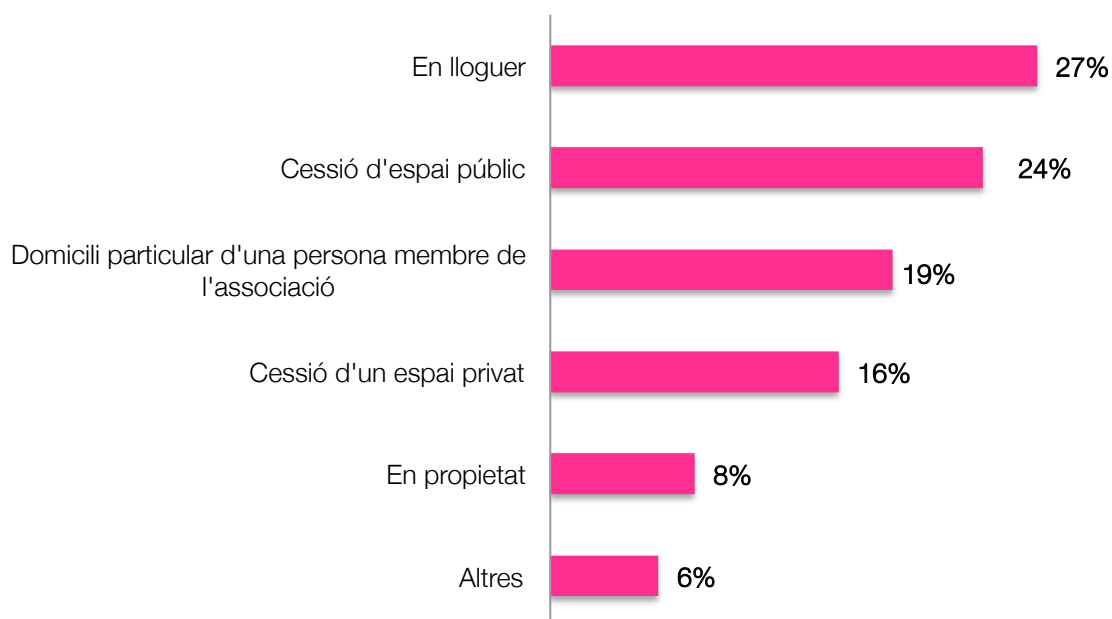

7. Espais i equipaments

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals de la vida associativa donat que, en molts casos, són necessaris per al desenvolupament d'activitats. Són també espais de visibilitat i de relació. Un dels primers elements analitzats és la situació de les seus.

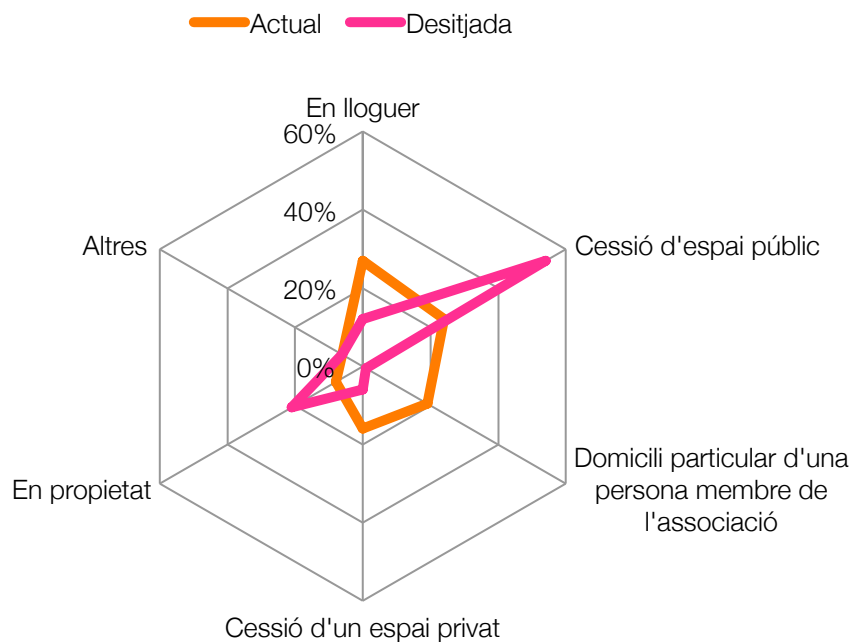
El 27% de les entitats de Sants-Montjuïc tenen la seu actual en un local en lloguer i és l'opció més freqüent. En segon lloc, les entitats tenen la seu en un espai públic cedit, ja sigui per la cessió d'espai d'un equipament públic o en un local propietat de l'administració. A continuació es troba el domicili particular d'alguna persona membre de l'organització -19%- o en un espai cedit o en un espai privat -16%- (per exemple, en un edifici religiós).

Gràfic 26 Situació de la seu actual

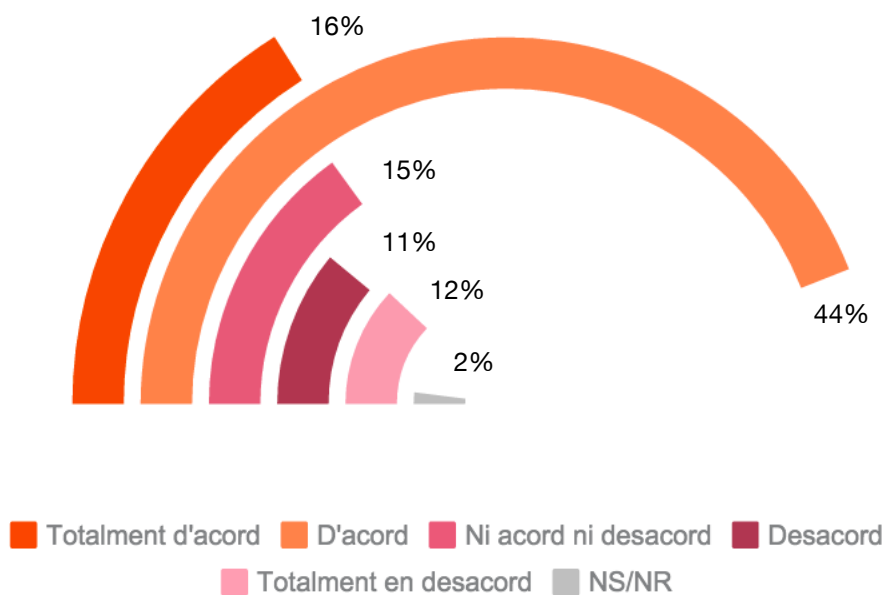
Al comparar la situació actual de la seu i la desitjada, s'observa que la cessió d'un espai públic és la situació més desitjada per les organitzacions, ja sigui en un equipament públic, en un local de l'administració o per a la gestió d'un equipament.

Gràfic 27 Relació entre la situació actual i la situació desitjada de les entitats

En termes generals, les entitats del districte estan satisfetes amb els espais, equipaments i/o instal·lacions que utilitzen o dels quals disposen; el 60% es mostra satisfet, el 15% no es posiciona i el 23% afirma estar insatisfet (el 2% no sap o no contesta).

Gràfic 28 Grau d'acord amb l'afirmació: "La nostra organització està satisfeta amb els espais / equipaments / instal·lacions que utilitza o dels quals disposa"

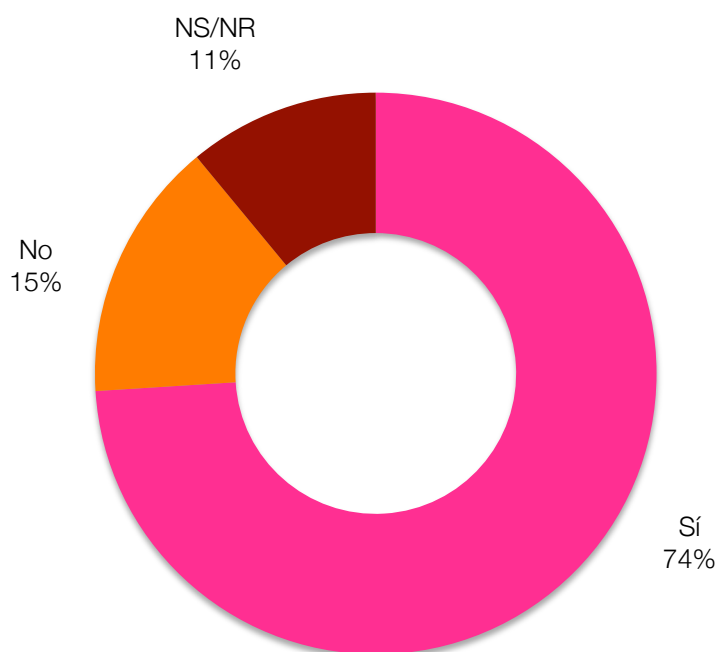

Per altra banda, a les entitats amb seu a Barcelona se'ls ha preguntat pel coneixement de Torre Jussana – el Centre de Serveis a les Associacions. El 74% de les entitats de Sants-Montjuïc afirma que coneix Torre Jussana i considera que els serveis més útils que ofereix el centre són la informació general i l'assessorament.

Torre Jussana – Centre de Serveis a les Associacions

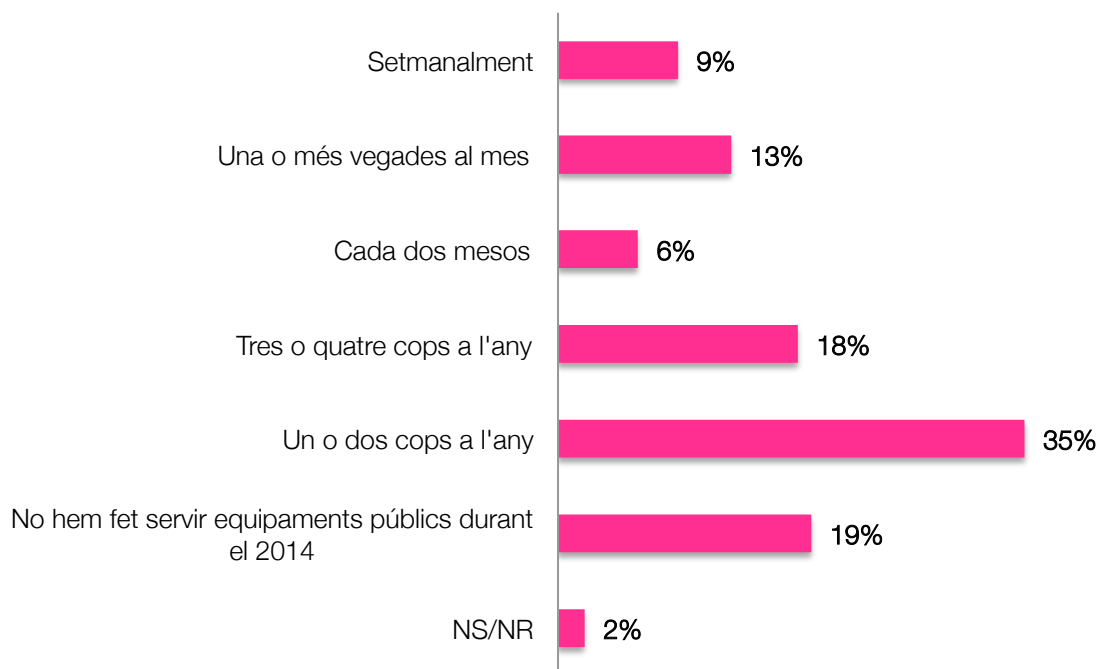
La seva missió és afavorir el desenvolupament associatiu mitjançant l'oferiment de serveis i recursos que responguin a les necessitats del sector, treballant per a la seva promoció, dinamització i enfortiment per tal d'ampliar la seva incidència ciutadana i política.

Gràfic 29 Coneixeu Torre Jussana?

Més enllà dels espais dels quals disposen les entitats, aquestes fan ús dels espais públics oberts de la ciutat amb certa freqüència: el 35% un o dos cops l'any i el 18% tres o quatre cops. D'altra banda, hi ha un 19% que no ha utilitzat cap espai públic obert durant l'any 2014.

Gràfic 30 Freqüència d'ús dels espais públics oberts

8. Reptes de futur

L'últim apartat de l'informe fa referència als reptes de futur que les entitats consideren més importants. Pel que fa al temes que més interessen a les organitzacions a nivell individual s'ha preguntat per les prioritats que tenen diàriament. Les principals prioritats en el dia a dia sovint són comunes i es poden sintetitzar en una desena, vuit de les quals es van identificar en l'edició anterior del Panoràmic. Enguany s'ha demanat a les entitats que les ordenin en funció de la prioritat. Els resultats mostren que les principals prioritats per a les organitzacions en el seu dia a dia són: l'ampliació de la base social, millorar la comunicació i la difusió i disposar de locals i espais.

Esquema 2 Prioritats de les organitzacions en el seu dia a dia

- 1** Base social
- 2** Millorar la comunicació i la difusió
- 3** Disposar d'espais i locals
- 4** Assolir els objectius missionals
- 5** Diversificar les fonts de finançament
- 6** Millorar la relació amb les administracions
- 7** Millorar la gestió interna de l'entitat
- 8** Relleus en el òrgans de govern

Per recollir els reptes sobre el conjunt de les entitats del districte com a sector, i no a nivell individual, s'han sintetitzat aquells reptes expressats per les

associacions en l'edició del Panoràmic 2014. En el qüestionari d'enguany s'ha demanat que s'ordenin per grau de prioritats i s'han afegit, a més, alguns temes d'actualitat, com són la creació d'una agència de comunicació i un nou model de fiscalitat.

Els resultats mostren que els tres reptes prioritaris de les organitzacions de Sants-Montjuïc són l'ampliació i implicació de la base social, consolidar el finançament i el reconeixement social i de les administracions públiques. Cal destacar que aquests reptes fan referència al conjunt del món no lucratiu i no en el cas individual de cada entitat.

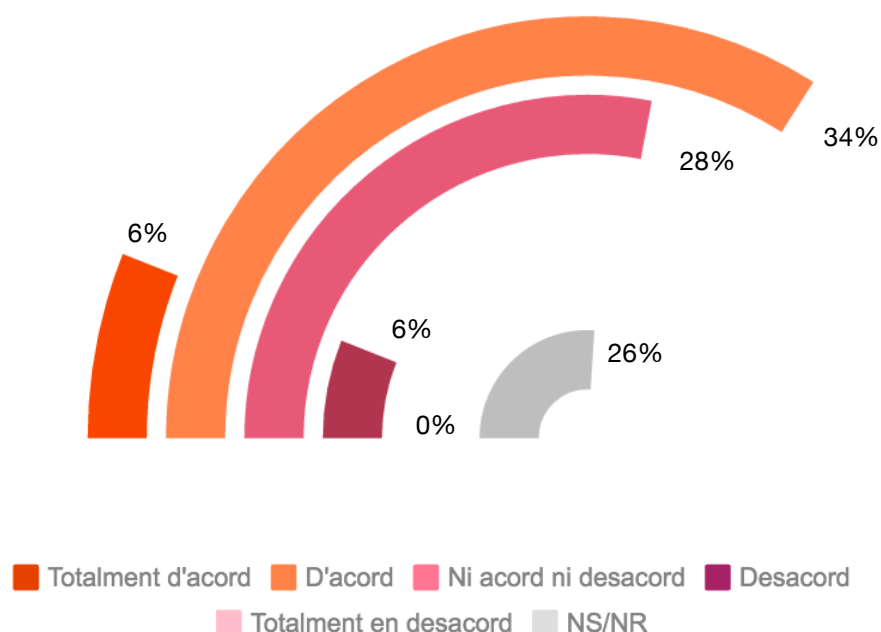
Esquema 3 Reptes del conjunt d'entitats de Sants-Montjuïc

- 1** Base social
- 2** Consolidar el finançament
- 3** Reconeixement social i de les administracions
- 4** Model propi de fiscalitat
- 5** Treball en xarxa i col·laboracions
- 6** Creació d'una agència de comunicació
- 7** Creació d'una agència de mecenatge
- 8** Extensió del codi ètic a l'àmbit català
- 9** Millora del treball d'incidència política
- 10** Modificació del reglament d'espectacles públics

El Panoràmic recull una sèrie de preguntes d'opinió sobre temes d'actualitat. Una de les qüestions fa referència a la nova llei de transparència que estipula una sèrie d'obligacions en relació a la publicació de dades econòmiques de les administracions públiques i que també afecta a les organitzacions. La transparència i la rendició de comptes formen part dels propis valors del món no lucratiu i, per tant, el marc legal està en sintonia amb el tarannà del sector.

Concretament s'ha preguntat si aquesta llei està contribuint a la millora de la transparència en les organitzacions de Sants-Montjuïc i en general, la resposta ha estat satisfactòria. El 40% considera que ha contribuït positivament, el 6% creu que no és una aportació positiva i el 28% no es posiciona. El 26% no sap o no contesta.

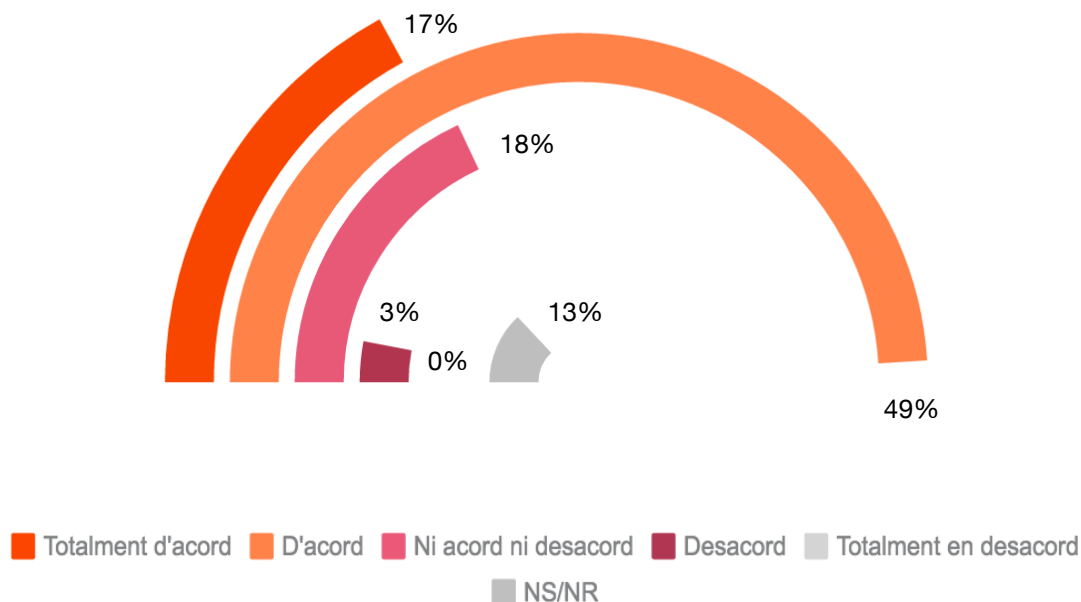
Gràfic 31 Grau d'acord amb la següent afirmació: "La llei de transparència que va entrar en vigor el passat mes de desembre de 2014 està contribuint a millorar la rendició de comptes i la transparència de la nostra associació."

D'altra banda, s'ha preguntat per la valoració que fan les entitats de la seva participació en espais de trobada i participació municipal i les entitats han contestat de manera satisfactòria. La majoria, el 66%, valora positivament aquesta participació mentre un reduït 3% no hi està satisfet. El 31% no es

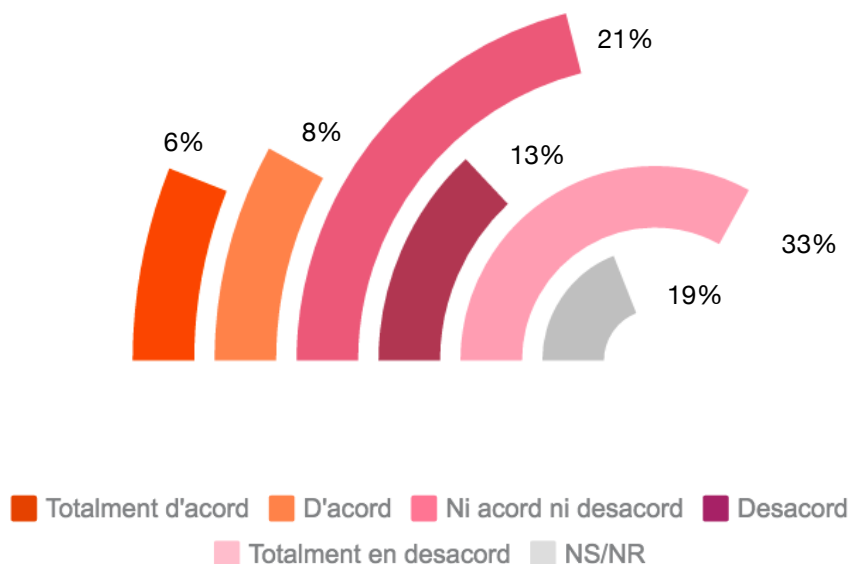
posiciona o no contesta la pregunta. Com s'observa en el gràfic, cap entitat ha marcat l'opció 'Totalment en desacord'.

Gràfic 32 Grau d'acord amb la següent afirmació: “La nostra entitat valora positivament la seva participació en espais de trobada i participació municipal.”

Atès que 2015 ha estat un any electoral s'han preguntat per les accions d'incidència política en el marc de les eleccions municipals de maig de 2015. Els resultats, alineats amb els del conjunt d'associacions de la ciutat, mostren que el 46% de les entitats assegura no haver fet accions d'incidència política en aquest context, el 21% no es posiciona i el 19% no sap o no contesta.

Gràfic 33 Grau d'acord amb la següent afirmació: “La nostra entitat ha realitzat accions d'incidència política en el marc del procés d'eleccions municipals de maig de 2015.”

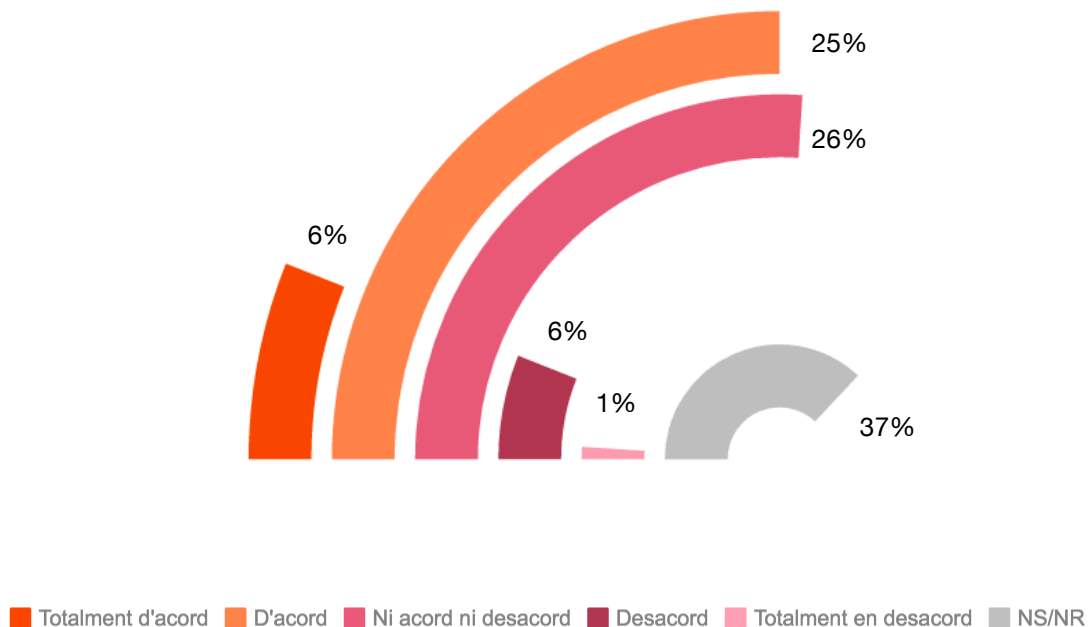

Per últim, s'ha preguntat sobre el Pla de suport (2015-2017) desenvolupat per l'Ajuntament de Barcelona, aprovat al gener de 2015 pel Consell Municipal d'Associacions de Barcelona i presentat com a mesura de govern a la Comissió de Presidència del 18 de març de 2015. Aquest pla s'orienta sobre quatre objectius, alguns d'ells relacionats amb els reptes indicats anteriorment: ampliar el coneixement sobre el teixit associatiu, treballar en la gestió dels equipaments i l'ús de l'espai públic, millorar la comunicació i la participació en els òrgans municipals, i potenciar l'eficiència en el finançament i la transparència.

El 31% de les entitats de Sants-Montjuïc considera que aquest pla ajudarà a encarar els reptes de futur amb més fermesa mentre el 7% està en desacord amb aquesta afirmació. El 26% no es posiciona ni a favor ni en contra i un destacat 37% no contesta la pregunta (NS/NR).

Gràfic 34 Grau d'acord amb la següent afirmació: “El pla de suport desenvolupat per l'Ajuntament de Barcelona ajudarà a encarar els reptes de futur amb més fermesa.”

“Cada entitat social té el seu tarannà, la seva diversitat. Convertir les entitats socials en mers executors de plans homogeneïtzats és matar la participació social de la ciutadania. Calen plans seriosos de suport a les noves iniciatives socials que sorgeixin arreu”

Extret de les preguntes obertes

9. Annexos

9.1. Fitxa tècnica

Tipus d'estudi

Quantitatiu

Àmbit

Districte de Sants-Montjuïc

Univers

Organitzacions sense afany de lucre i d'iniciativa privada. També entitats i col·lectius sense forma jurídica

Dimensió de la mostra

184

Nivell d'error

Per un nivell de confiança del 95,5% i en situació de màxima indeterminació ($p=q=0,5$) l'error és del $\pm 5,8\%$

Calendari de treball de camp

De setembre a desembre de 2015

Recollida d'informació

Aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu

Tractament de les dades

Depuració de dades, càlcul i recodificació de variables

Anàlisi

Estadística descriptiva -amb remostreig per bootstrap-, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig

Dades de referència

L'any de referència és 2014 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp a excepció de la pregunta d'opinió en relació amb la incidència política.

9.2. Entitats impulsores

Coordinació

El **Consell d'Associacions de Barcelona (CAB)** és la plataforma d'associacions de la ciutat. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona, tot construint un espai de participació, vertebració –territorial i sectorial- i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

Impulsat conjuntament amb:

L'Observatori del Tercer Sector (OTS) és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La Fundació Pere Tarrés, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social "la Caixa" té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluable i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

9.3. Fonts consultades

Corts, S.; Montaña, O.; Torra, R. (2012). *"2n Congrés d'Associacions de Barcelona. Memòria 2010-2011"*. Barcelona: Consell d'Associacions de Barcelona.

Fernández, M.; Vidal, P. (2015). *"Panoràmic de les Associacions de Barcelona 2014. Fotografia d'un compromís amb la ciutat"*. Dossier Barcelona Associacions. 2a època – núm1. Barcelona: Torre Jussana

Llei 25/2015 del 30 de juliol, del voluntariat i del foment de l'associacionisme. DOGC 6930 del 7/8/2015. Recuperat de:
<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6930/1438814.pdf>

Murray, R.; Larry, J. (2005). *"Estadística"*. 3a edició. Mèxic DF: Mc Grau-Hill / Schaum

Obrador del Tercer Sector Ambiental de Catalunya (2015). *"Baròmetre del Tercer Sector Ambiental de Catalunya"*. Recuperat de:
http://www.entitatsambientals.cat/media/repository/2306151014_informebaroime tre2015tsacat.pdf

Torregrossa, M.D. (2013). *"Régimen fiscal de las entidades no lucrativas"*. Recuperat de:
http://www.ens.cat/sites/default/files/regimen_fiscal_de_las_entidades_no_lucrativas.pdf

Trullén, J. (dir). *"Enquesta 2011 Condicions de Vida i Hàbits de la Població Catalana. Resultats Sintètics Barcelona: ciutat, àrea metropolitana, regió metropolitana i província"*. Barcelona: IERMB, Àrea Metropolitana de Barcelona i Diputació de Barcelona

Vidal, P.; Fernández, M. (2013). *"Anuari 2013 del Tercer Sector Social de Catalunya. Document de síntesi"*. Barcelona: Taula d'entitats del Tercer Sector Social i Observatori del Tercer Sector

Agraïments

Gràcies a totes les entitats participants per fer possible aquesta recerca i col·laborar així en l'enfortiment del món no lucratiu. Gràcies també a les federacions implicades en el Panoràmic per donar empenta a la recollida de respostes i per les aportacions en el disseny del qüestionari.

El projecte no hauria estat possible sense el treball dedicat de tot l'equip així com del suport de les institucions i administracions públiques.

Gràcies a tots i totes!

